בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) **עלון מס 785**

מזרע יצחק

שנה יד'

יוצא לאור ע"י מדרשת
"זיזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

עלון מיוחד לחנוכה תשפ"ב

מאוֹנֵ֣ךְ צוּר֮ יְשׁוּעָתִי֒ לְךָ֣ נָאֶה֮ לְשַׁמֵּחַ֒

הגיגים לחנוכה

"ויהי מקץ שנתים ימים" (בראשית מא' א)

רבינו החיד"א מביא ב"**מדבר קדמות**" בשם **רבינו אפרים** נוטריקון של הפסוק שלפנינו המרמז על חנוכה, "ו'כאשר י'וחנן ה'שמיד י'ונים, מ'בית ק'דשנו צ'יונו, ש'נדליק נ'רות ת'מניא י'ומי מ'חנוכה, י'ניחנה מ'צד י'מין מ'היוצא.

"ותרב משאת בניימין ממשאת כולם חמש ידות" (בראשית מג' לד)

מסביר **רבי לוי יצחק מברדיצ'ב "קדושת לוי"** שידוע שעם ישראל מכונים בשם "ימין", ומובא בזוהר שהשפע הטוב המושפע לעם ישראל הוא על ידי בחינת "ימין", והשפע הטוב המושפע על שאר האומות הוא על ידי בחינת "שמאל". נס חנוכה, שבו גברה יד ישראל על שאר האומות, התרחש על ידי זה שגברה יד "ימין" על יד "שמאל". וזה מה שאמר "ותרב משאת בנימי"ן", שמרמז על נס חנוכה, כלומר ב"ן ימי"ן, שעם ישראל נקראים בנים למקום "בנים אתם לה' א-להיכם" (דברים יד' א), והם בבחינת "ימין". "ממשאת כולם", דהיינו משאר האומות. "חמש ידות", פירושו שבחמש נסים שגברה בחינת יד "ימין" והם: מסרת "גבורים ביד חלשים", "ורבים ביד מעטים", "וטמאים ביד טהורים", "ורשעים ביד צדיקים", "וזדים ביד עוסקי תורתך" (על הניסים), ב"חמש ידות" אלו גברה יד "ימין" על יד "שמאל".

"אדני שאל את עבדיו לאמר היש לכם אב או אח ונאמר אל אדני יש לנו אב זקן" (בראשית מד' יט)

יש המסבירים את שאלת יוסף את אחיו "היש לכם אב או אח" בקשר להלכות הדלקת החנוכיה, ידוע שיש מחלוקת בין בית הלל לבית שמאי בנוגע לסדר הדלקת הנרות בימי החנוכה, שבית הילל אומרים "מוסיף והולך" ובית שמאי אומרים "פוחת והולך". ובעצם יוסף שואל כאן את אחיו כמו מי הם פוסקים בסדר הדלקת הנרות בימי החנוכה. "היש לכם אב", כלומר האם פוסקים אתם כבית הלל שסוברים שסדר ההדלקה הוא "אב" דהיינו ביום הראשון נר אחד ובשאר הימים "מוסיף והולך" ביום השני שני נרות וכן על זה הדרך, "או אח", או שמא אתם פוסקים כבית שמאי שסוברים שסדר ההדלקה הוא "אח" דהיינו ביום הראשון שמונה נרות ובשאר הימים "פוחת והולך"? ומה שענו לו האחים, "יש לנו אב זקן", בזה רמזו לו שהם פוסקים כהלל הזקן.

"כל השמנים כולן יפין לנר, ושמן זית מן המובחר האי צליל נהוריה טפי" (שבת כג.)

מובא במדרש על הפסוק "ויקחו אליך שמן זית זך" (ויקרא כד' ב) שמן זית ולא שמן שומשמין, ולא שמן אגוזין, ולא שמן צנונות, ולא שמן שקדים, אלא שמן זית מזיתך. משל למלך שמרדו בו לגיוניו, ולגיון אחד לא מרד בו, אמר המלך: אותו לגיון שלא מרד בי, ממנו יעשו מושלים. כך אמר הקב"ה: הזית הזה הביא אורה לעולם בימי נח. הדא הוא דכתיב "ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה" (בראשית ח' יא). על פי המדרש הזה מבואר ב"**אמרי שמאי**" את הטעם לכך ששמן הזית הוא המובחר מכל השמנים ומסביר שכוונת המדרש היא שהזית הוא הלגיון שלא מרד בקב"ה, ולמד זאת ממה שמובא במדרש שכל הברואים קלקלו את מעשיהם בדור המבול, הכלב היה הולך אצל הזאב... שנאמר "כי השחית כל בשר את דרכו" (בראשית ו' יב) ואף הארץ זינתה, זרעו חיטין ומוציאה זונין (גרעינים) ואילו הזית לא קלקל, ואמרו בירושלמי (כלאים א' ה"ז) "אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, בניך כשתלי זיתים סביב לשולחנך" (תהלים קכח') מה זיתים אין בהם הרכבה אף בניך אין בהם פסולת. ומהטעם הזה נבחר דווקא שמן הזית להדלקה, כיון שהוא היחידי מכל הבריאה שלא קלקל בזמן נח.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

אליהו בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע טו' סיון תשפ"א יוסף בנימין בר חביבה ז"ל נלב"ע יט' מרחשון תשפ"ב

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך?שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	**יצחק בנימין בר שורין ז"ל**	**חביבה בנימין בת גורג'יה ז"ל**
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה	**נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג**	**נלב"ע יא' ניסן תשס"ז**

תנצב"ה

העלון ניתן להורדה באתרים הבאים: ladaat.net/gilionot.php alonolam.com

אין לעיין בעלון בשעת התפלה

נא לשמור על קדושת השבת

"לא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים" (שבת כא:)

תירוצים רבים ניתנו לשאלתו המפורסמת של ה"**בית יוסף**" (סימן תרע) מפני מה אנו חוגגים שמונה ימים, בעוד הנס לא היה אלא שבעה ימים שהרי עבור הלילה הראשון היה בפך שמן במידה מספקת?

מתורץ ב"**חתם סופר**"-דרשות שכאשר נצחו החשמונאים את היוונים הם מצאו שההיכל מלא באלילים ושיקוצים ואי אפשר היה להדליק את המנורה בהיכל כל עוד לא פינו וטהרו אותו. בינתיים הדליקו את המנורה בעזרה, "בחצרות קודשיך". בעזרה, שהיא מקום פתוח, היתה הרוח מנשבת בנרות והזדקקו לכמות של שמן גדולה יותר ממה שמצאו בפך. יוצא שגם ביום הראשון היה נס, כי במקום שהרוח נושבת השמן שמצאו לא היה מספיק אפילו להדלקה של יום אחד. וזה מה שאנו אומרים "והדליקו נרות בחצרות קודשך" ולפיכך קבעו את החג שמונה ימי חנוכה ולא שבעה.

רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה מתרץ שהמנורה הישנה נטמאה על ידי היוונים והיה צורך לעשות מנורה חדשה. ויש הבדל בין מנורה חשה למנורה ישנה, מנורה חדשה סופגת לתוכה חלק מהשמן מה שאין כן במנורה ישנה שהיא כבר אינה סופגת לקרבה שמן. לכן הנס היה גם ביום הראשון, שלא חסר השמן למרות שהמנורה היא חדשה וספגה חלק מהשמן. עוד אומר **רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה** שלפי החשבון המבוסס על מדרש שוחר טוב. יוצא שהלילה בתקופה זו של חנוכה היא ט"ו שעות, ולדעת הפרי מגדים הכלי בולע חלק שלושים ממה שיש בו. יוצא שהבליעה היא שמן כשיעור הדלקה של חצי שעה, ולכן מדליקים נרות חנוכה בשיעור של חצי שעה כמו שהיה הנס ביום הראשון.

"מאי זונוכה דתנו רבנן בכ"ה בכסלו יומי דזונוכה תמניא אינון" (שבת כא:)

ראיתי מבארים שבשם "חנוכה" יש רמז למחלוקת בין בית שמאי ובית הלל בנוגע לסדר הדלקת הנרות בימי החנוכה, שבית שמאי אומרים שביום הראשון מדליק שמונה נרות ובכל יום "פוחת והולך", ואילו בית הלל אומרים שביום הראשון מדליק נר אחד ובכל יום "מוסיף והולך". ההלכה נפסקה כבית הלל. וראשי התיבות של חנוכ"ה מרמזים על כך: ח' נ'רות ו'הלכה כ'בית ה'לל.

"אמר רבה נר זונוכה מצוה להניזוה בטפוזו הסמוכה לפתוז" (שבת כב.)

אומר ה"**שפת אמת**" אמנם ההלכה היא שיש להניח את החנוכיה ליד הפתח אך גם רמז יש במעשה זה והרמז הוא שימי החנוכה הם פתח לגאולה השלימה שתתרחש במהרה בימינו, ו"חנוכה" הוא גם מלשון חינוך, לרמז על מלכות בית חשמונאי שנטלה את המלכות מהיונים, ומהווה חינוך לגאולה העתידה, כשתחזור המלכות לישראל.

"שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" (ברכת ההדלקה)

ב"**דרושי הצל"ח**" לחנוכה מובא שבימים הללו ראוי ליתן לב לתקן את כל הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק מישראל, שזו היתה כוונת היוונים. והנה בעוונותינו הרבים, בעת הגלות, אין מקום להשראת השכינה, כיון שבית המקדש חרב, והקב"ה, ברחמיו, השאיר לנו שארית כמו שכתוב "ואהי להם למקדש מעט" (יחזקאל יא' טז) ודרשו חז"ל: "אלו בתי כנסיות" ומשם השכינה שורה. ולכן, **אלו המדברים בבית הכנסת**, בהיכלו של המלך ולפניו, אין לך מורד במלכו של עולם גדול מזה, והוא מטמא בדבריו את אויר הקודש, כמו היוונים שטימאו את המזבח, והוא נחשב למעמיד צלם בהיכל, כי בכל עבירה נעשית קליפה ורוח הטומאה, ובעוונותינו הרבים עבירה זו נפוצה מאוד.

"זאת זונכת המזבוז ביום המשזו אתו" (במדבר ז' פד)

היום השמיני של חג החנוכה נקרא "זאת חנכת" וזה משום שבקריאת התורה ביום זה אנו קוראים את הפסוק שלפנינו אך ה"**ישמח ישראל**" מביא טעם נוסף לכך שיום ח' של חג החנוכה נקראה "זאת חנוכה". ומבאר שביום האחרון התגלות האורות היא גדולה מכל ימי חנוכה, היא גדולה כל כך עד שניתן להראות באצבע את התגלות האור, אך מי שאינו ראוי לזה, טחו עיניו מראות, והוא אינו רואה כלל את ההתגלות למרות שהיא בבחינת "זאת", וכמו שאמר דוד המלך "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת" (תהילים צב' ז) כי עיקר ההתגלות הוא למלאכי מרום ולצדיקים גמורים. וזה ביאור הכתוב "מאת ה' היתה זאת" (תהלים קיד' כג) שאנו כאמינים באמונה שלימה שמאת ה' היתה ההתגלות, אבל לצערנו "היא נפלאת בעינינו", ואף שאין אנו יודעים ומרגישים את יקרת התגלות האורות הגדולים, עם כל זאת אנחנו ששים ושמחים בשמחת הצדיקים והישרים, שאנחנו מאמינים שהם רואים את "זאת", ושמחתם הוא שמחתנו. וזה הפירוש של הפסוק "זה היום עשה ה'" (תהילים קיח' כד) מאמינים אנחנו שה' עשה היום בבחינת "זה", ואף על פי שאין אנו רואים, אבל עם כל זאת "נגילה ונשמחה בו" - בשמחת הצדיקים. וזה גם פירוש הכתוב "בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע אויבי עלי" (תהלים מא' יב) כלומר ב"זאת חנוכת", על ידי ההתגלות של עוצם ותוקף האורות הקדושים, "ידעתי כי חפצת בי" איך אני יודע? "כי לא יריע אויבי", דהיינו אז בימי חשמונאים, "עלי".

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:
אשר בן חמו בר מרסדס.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"
חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו
מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 20:30-21:30
לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת התפילה